

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 10 oktober 2012

Mål nr

T 4323-11

KLAGANDE

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag, 516401-7799
106 26 Stockholm

Ombud: Jur.kand. MH

MOTPART

SJ AB, 556196-1599
105 50 Stockholm

Ombud: Bolagsjurist BL

SAKEN

Trafikskadeersättning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2011-08-24 i mål T 971-11

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag ska ersätta SJ AB för dess rättegångskostnader i Högsta domstolen med 50 000 kr avseende ombudsarvode. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Trygg-Hansa Försäkringsaktiebolag har yrkat att Högsta domstolen ogillar käromålet, befriar bolaget från skyldigheten att ersätta SJ AB för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten och förpliktar SJ att ersätta Trygg-Hansas rättegångskostnader där.

SJ har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund m.m.

1. Vid en kollision mellan ett tåg och en lastbil den 10 september 2004 orsakades omfattande personskador. Det är ostridigt att föraren av lastbilen vållade olyckan genom grov vårdslöshet. SJ har ersatt personskador enligt järnvägstrafiklagen (1985:192) och därefter gjort gällande rätt till återkrav enligt 19 § första stycket trafikskadelagen (1975:1410) mot den försäkringsgivare hos vilken lastbilen var försäkrad, Trygg-Hansa

Försäkringsaktiebolag. Sedan parterna ingått partiell förlikning yrkade SJ att Trygg-Hansa skulle betala 1 886 120 kr jämte ränta. Trygg-Hansa bestred anspråket. Tingsrätten förpliktade Trygg-Hansa att utge det yrkade beloppet jämte ränta. Hovrätten har fastställt domslutet.

2. Frågan i målet gäller tolkningen av 19 § första stycket och 20 § första stycket första meningen trafikskadelagen. I bestämmelserna föreskrivs:

(19 § första stycket) Den som har utgett skadestånd med anledning av skada i följd av trafik med motordrivet fordon inträder intill det utgivna beloppet i den skadelidandes rätt till trafikskadeersättning. Detta gäller dock ej i den mån trafikskadeersättningen skulle ha kunnat krävas åter från den skadeståndsskyldige enligt 20 §.

(20 § första stycket första meningen) Har skada för vilken trafikskadeersättning utgått vållats uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet, inträder försäkringsanstalten intill det utgivna beloppet i den skadelidandes rätt till skadestånd av skadevållaren.

Närmare bestämt gäller målet om försäkringsgivaren – som Trygg-Hansa har hävdad – kan åberopa skadevållarens grova vårdslöshet inte bara gentemot skadevållaren själv, här lastbilschauffören, utan även gentemot den som har utgett skadestånd utan att ha vållat skadan, här SJ.

Högsta domstolens bedömning

3. Den som liksom SJ har utgett ersättning enligt järnvägstrafiklagen för skador på grund av en kollision mellan ett tåg och en bil har ”utgett skadestånd med anledning av skada i följd av trafik med motordrivet fordon” enligt 19 § första stycket första meningen trafikskadelagen. SJ inträder därför i den rätt till trafikskadeersättning som tillkommer de skadelidande som har fått ersättning från SJ enligt järnvägstrafiklagen. Det gäller dock inte om det är fråga om en sådan undantagssituation som sägs i andra meningen, dvs. om trafikskade-

ersättningen hade kunnat krävas åter från ”den skadeståndsskyldige” enligt 20 §.

4. Ordalydelsen i 19 § första stycket andra meningen trafikskadelagen medger i och för sig den tolkning som Trygg-Hansa har hävdad. I förarbetena till bestämmelsen nämns dock bara den situationen att 20 § ger försäkringsgivaren rätt att rikta återkrav mot just en skadeståndsskyldig som framställer återkrav enligt 19 § (prop. 1975/76:15 s. 127). Det finns inte någon antydning om att exempelvis grov vårdslöshet hos en helt annan skadevällare skulle hindra den som har utgett skadestånd att framställa återkrav mot försäkringsgivaren. En sådan tolkning av bestämmelserna skulle också få konsekvenser som inte kan ha varit avsedda. Den skulle innebära att det avgörande för vem som slutligt får svara för ersättningen till den skadelidande skulle vara vem denne framställer sitt anspråk mot. Tolkningen skulle också få konsekvenser för fördelningen av utgiven ersättning på grund av trafikskada även för andra ansvarssubjekt än järnvägar, t.ex. den skadelidandes eget försäkringsbolag.

5. Slutsatsen är att bestämmelsen i 20 § första stycket första meningen trafikskadelagen inte är tillämplig i målet och att Trygg-Hansa därför inte mot SJ:s krav kan åberopa att lastbilschauffören var grovt vårdslös. Hovrättens domslut ska därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden: Ann-Christine Lindeblad, Kerstin Calissendorff (skiljaktig), Göran Lambertz (referent), Martin Borgeke och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Peder Bjursten

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**
2012-09-11

Mål nr
T 4323-11

SKILJAKTIG MOTIVERING

Justitierådet Kerstin Calissendorff är skiljaktig beträffande motiveringen och anför:

Den första meningen i 19 § första stycket innebär att den som har erlagt skadestånd på grund av lag eller avtal inträder i den skadelidandes rätt till trafikskadeersättning. Det är således en s.k. subrogationsrätt som i de flesta avseenden kan jämföras med en skadeståndsrättslig regressrätt. Huvudprincipen inom skadeståndsrätten är att den som har utgett skadestånd på grund av strikt ansvar (och inte själv är vållande) har regressrätt mot den som ansvarar för skadan på grund av vållande (se prop. 1972: 5 s. 119 f. samt Jan Hellner och Marcus Radetzki, Skadeståndsrätt, 8 uppl. 2010, s. 249). Principen har ifrågasatts (se bl.a. Bill Dufwa, Flera skadeståndsskyldiga, Ak.avh. 1993, s. 1554 ff.).

En tillämpning av Trygg-Hansas tolkning av den andra meningen i 19 § trafikskadelagen leder till en begränsning av rätten till trafikskadeersättning som inte skulle ha gällt den skadelidande själv om denne hade vänt sig direkt mot trafikförsäkringsgivaren (så länge den skadelidande inte själv vållat trafikskadan uppsåtligt eller av grov vårdslöshet). Som stöd för sin tolkning har Trygg-Hansa i huvudsak anfört att trafikanternas skyddsintresse har stått i

förgrunden vid utformningen av trafikskadelagens ansvarsregler, och att uppsåtligt eller grovt vårdslöst vållande utgör så speciella risker att det saknas skäl att överföra dessa på trafikförsäkringen från annat ansvarssubjekt som svarar mot skadelidande på objektiv eller liknande grund.

För järnvägen gäller enligt 2 kap. 2 § järnvägstrafiklagen ett strikt ansvar för resenärernas personskador. Den av Trygg-Hansa förespråkade tolkningen skulle få konsekvenser även för fördelningen av ansvaret för skadestånd som erlagts av andra ansvarssubjekt än järnvägen, exempelvis en skadelidandes eget försäkringsbolag som utgett ersättning på grund av försäkringsavtalet.

En grundtanke bakom regleringen i järnvägstrafiklagen och trafikskadelagen är visserligen att vardera trafikslaget på grund av de särskilda risker som är förenade med verksamheterna bär ett ansvar på objektiv grund gentemot skadelidande på den egna sidan, typiskt sett tågresenärer respektive motorfordonsförare och passagerare. Emellertid ska enligt 20 § tredje stycket trafikskadelagen en slutlig fördelning av ersättningsansvaret mellan trafikslagen ske med hänsyn till det vållande samt den grad av vårdslöshet som förekommit på ömse sidor. Den av lagstiftaren beslutade risk- och ansvarsfördelningen mellan trafikslagen skulle rubbas i det fallet att järnvägens möjlighet att inträda i den skadelidandes rätt till trafikskadeersättning bortföll i de fall skadan varit en följd av ett grovt vårdslöst eller uppsåtligt vållande på motortrafiksidan. (Jfr prop. 1983/84:117 s. 91 ff. och s. 236 f.) Eftersom utgångspunkten för trafikskadelagen är att motortrafiken ska bära de kostnader som trafikslaget orsakar saknas likaså skäl för att låta kostnader för sådana skador stanna på den som på grund av avtal utgett skadestånd till någon som drabbats av en skada i följd av trafik med motorfordon.

Slutsatsen är att den andra meningen i 19 § trafikskadelagen inte ska läsas på det sätt som Trygg-Hansa har gjort gällande. Eftersom det är ostridigt att kollisionen och skadorna i följd av denna orsakats genom vållande i samband med förandet av lastbilen har SJ rätt att inträda i den rätt till trafikskadeersättning som enligt 11 § tredje stycket trafikskadelagen tillkommit dem som har fått skadestånd från SJ.